

Eeva-Kaisa Prokkola^a

Rajan turvallistaminen ja poikkeustilan arjen geopolitiikka

Tornion kaupunki maahantulon reittinä syksyllä 2015

Border securitization and the everyday geopolitics of exception: Tornio as the route of migration in 2015

In the autumn of 2015 more than 32 000 asylum-seekers arrived in Finland, most of them traveling through the Tornio border crossing point from Haparanda, Sweden. The situation was exceptional and as a response, the Finnish government relocated hundreds of security authorities and servicemen to register the asylum-seekers and to control the border crossing. In the research literature such a border securitization, an approach where migrants and asylums are approached from the viewpoint of security instead of human rights, is considered problematic. This paper examines the local authorities and civic actors' stories of border securitization and asylum reception in Tornio by employing everyday geopolitics as a theoretical and methodological framework. Everyday geopolitics approach is sensitive to the practices and experiences of border securitization at local and intimate scales. The main research finding is that local actors are aware of the wider geopolitical and societal discourses of threat. However, their stories of local and everyday practices emphasize feelings of safety, trust and cooperation at both national and supranational scales. Instead of focusing the feelings of safety merely on the discursive production of threat and danger, it is important to unfold the more contextual, local and mundane interpretations of border securitization.

Key words: securitization, border, asylum, everyday geopolitics

Johdanto

Maahanmuuttoon, rajojen avoimuuteen ja turvapaikanhakuun liittyvät asiat ovat herättäneet laajasti keskustelua Suomessa ja Euroopassa viimeisten vuosien aikana. Eurostatin (2016) tilastosta nähdään, että turvapaikkahakemusten määrä Euroopan unionin jäsenmaissa on noussut tasaisesti vuosikymmenen alusta lähtien, oltuaan sitä ennen alle 200 000 hakemuksen luokkaa vuositasona. Vuonna 2015 Euroopan unionin jäsenmaista turvapaikkaa haki yli 1.2 miljoonaa henkilöä, mihin useat jäsenmaat reagoivat palauttamalla rajavalvonnan sekä haastamalla koko unionin perusideologian: vapaan liikkuvuuden, valtioiden välisen solidaarisuuden ja ihmisoikeudet.

Suurin osa Suomeen saapuneista reilusta 32 000 turvapaikanhakijasta – noin kymmenkertainen määrä aikaisempiin vuosiin verrattuna – matkasi Ruotsin ja Haaparannan rajanylityspaikan kautta Tornioon. Tilanne nähtiin Suomessa ja Ruotsin ja Suomen rajalla poikkeuksellisena. Tehostettua

a. Oulun yliopisto, eeva-kaisa.prokkola@oulu.fi

rajavalvontaa ja turvapaikanhakijoiden rekisteröintiä toteuttamaan siirtyi muista toimipaikoista satoja turvallisuusviranomaisia, poliiseja, rajavartioita ja varusmiehiä. Avoin raja ja maahantulo niin sanotusti *turvallistettiin* eli turvallisuusnäkökulma nousi hallitsevaksi tavaksi jäsentää rajaa ja sen kautta tapahtuvaa epäsäännöllistä maahantuloa ja turvapaikanhakua ihmisoikeuksiin liittyvien kysymysten jäädessä taka-alalle (Huysmans 2000). Valvonnan ja kontrollin lisääminen EU:n sisärajalta esitettiin turvallisuutta lisäävänä ratkaisuna yllättävään ja poikkeavaan tilanteeseen, jonka nähtiin ainakin osassa keskusteluja uhkaavan kansallista järjestystä ja kansalaisten turvallisuutta.

Suomen toimintamalli ei ole millään tavalla yllättävä, sillä epäsäännöllinen maahantulo ja turvapaikanhakijoiden suuri määrä esitetään usein uhkana valtiolliselle järjestykselle, identiteetille ja kansalaisten hyvinvoinnille (Huysmans 2000; Ackleson 2005; van Houtum & Pijpers 2007; Prokkola 2013). Tutkimuskirjallisuudessa rajoihin liittyvien uhkakuvien muodostumista tarkastellaan yleensä sosiaalisesti konstruoituna prosessina. Turvallistamiseen ilmiönä myös suhtaudutaan akateemisissa kirjallisuudessa lähes poikkeuksetta kriittisesti, alleviivaten turvallistamisen niin sanotusti pimeää puolta. Turvallistamisen nähdään johtavan julkisen piirin ja vapauksien kaventumiseen sekä pelon ilmapiiriin. Näin sen vaikutus yhteiskunnalliseen kehitykseen, demokratiaan ja avoimuuteen nähdään loppupeleissä vahingollisena (Hannah 2015; Koskela 2009). On myös huomautettu, että rajojen ja maahantulon turvallistamisen vaikutus, biopoliittinen rajaaminen, ei kohdistu ainoastaan laittomasti maassa oleviin ja valtioiden ulkoihin suhteisiin, vaan ulottuu myös laillisesti maassa asuviin vähemmistöjä edustaviin kansalaisiin. Rajojen turvallistaminen lisää siis jakolinjoja ja eriarvoistumista valtioiden ja Euroopan unionin sisällä (van Baar 2017).

Toisaalta huomioita on kiinnitetty myös siihen, kuinka turvallisuuteen ja turvallistamiseen liittyviä kysymyksiä tarkastellaan usein jollain tapaa kansalaisten yläpuolelta ohjautuvana kehityksenä ja kansalaiset esitetään ikään kuin toimijuutta vailla olevina hallinnan kohteina (Pain ym. 2010; Williams & Boyce 2013; Barnett 2015;). Clive Barnettin (2015, 268; katso myös Hynek & Chandler 2013) mukaan kriittisessä turvallisuustutkimuksessa tulisi hallinnan ja biopoliittikan näkökulmien rinnalla ottaa paremmin huomioon tavallisten kansalaisten vaikuttamisen mahdollisuudet ja huolenaiheet, kuten myös kyky tuntea ja toimia niin empatiaa kuin pelkoakin aiheuttavien asioiden suhteen. Käsitteellisen analyysin lisäksi on tärkeää tutkia sitä, kuinka ihmiset kokevat rajan ja maahantulon turvallistamisen ja sen käytännöt.

Tässä artikkelissa tarkastellaan, 1) miten Suomen ja Ruotsin välinen raja ja turvapaikanhakuprosessi turvallistettiin Torniossa syksyllä 2015, sekä 2) millaisia merkityksiä paikalliset toimijat (viranomaiset, kolmas sektori, vapaaehtoiset) liittivät rajavalvontaan ja turvapaikanhakijoihin. Tarkastelun lähtökohtana on rajojen ja maahantulon turvallistaminen arjen geopolitiikan näkökulmasta (Pain ym. 2010). Paikallisen tason toiminnan ja jokapäiväisten käytäntöjen geopolitiittisuuden tarkastelu ei kuitenkaan tarkoita sitä, että valtiovallan rooli rajan turvallistamisessa jätetään huomiotta. Arjen geopolitiikka ennemminkin laajentaa tapaamme ymmärtää sitä miten, missä ja kenen toiminnan piirissä geopolitiittisuus ilmenee. Lähtökohtana paikallisen tason tarkastelussa on turvallistamisen moniulotteisuus; turvallisuuden kokemusta ja järjestystä poikkeustilaa tuottavat merkitykset sekä samanaikaiset yhteiskunnallista polarisoitumista ja turvattomuutta synnyttävät vaikutukset. Lisäksi rajojen turvallistamista ei ymmärretä vain staattisen geopolitiittisen maastoon merkityn fyysisen rajalinjan vartiointina vaan lähtökohtana on turvallistaminen tilallisena ja ajallisena jatkumona, rajoja mukanaan kantavien turvapaikanhakijoiden kontrollina ja seurantana (katso Balibar 2009).

Turvallistaminen, paikallisuus ja arjen geopolitiikka

Arjen geopolitiikka tutkimusnäkökulmana nojaa kriittisen geopolitiikan tutkimusperinteeseen, jossa kiinnostuksen kohteena on perinteisesti ollut paikkojen ja tilojen kuvausten poliittisuus. Huomiota on kiinnitetty erityisesti niihin prosesseihin ja käytäntöihin, joissa territoriaalisuuteen, rajoihin ja poliittisiin toimijoihin liittyviä merkityksiä ja kategorioita tuotetaan. Kriittisen geopolitiikan tutkimuksen ei kuitenkaan nähdä muodostavan teoreettisilta ja metodologisilta lähtökohdiltaan yhtenäistä tutkimuskenttää - ennemminkin sen nimissä käydään jatkuvasti keskustelua maantieteen poliittisuudesta ja poliittisuuden maantieteellisyydestä (Dodds ym. 2013). Arjen geopolitiikan tutkimuksen lähtökohtana on, että geopolitiikka tulisi ymmärtää laajemmin kuin mitä perinteisessä ”ison geopolitiikan” tutkimuksessa on ajateltu. Osa tutkijoista näkee arjen geopolitiittisuuden ikään kuin laajennettuna

populaargeopolitiikan tutkimuksena, jossa tarkastelun pääpaino on jokapäiväisten käytäntöjen, performanssien ja tunneilmaisujen geopolittisuudessa (Dittmer & Gray 2010).

Kriittisen geopolitiikan tutkimuskirjallisuudessa lähtökohtana on pitkään ollut, että globaali politiikka saa ilmenemismuotonsa teksteissä. Tekstejä ei kuitenkaan ole ymmärretty vain mimeettisinä kuvauksina maailmasta vaan tekstien itsessään nähdään tuottavat geopolitiikan (Müller 2013). Näkökulmaa on kritisoitu siitä, että se jättää varsinaiset materiaaliset suhteet vähäiselle huomiolle, esimerkiksi turvallisuuspuhe nähdään ainoastaan tiettyjen virallisten toimijoiden kulttuurisena vallankäytön oikeuttamisena (Agnew 2013, 25). Myös muilla turvallisuutta ja poliittisuutta käsittelevillä yhteiskuntatieteellisillä aloilla tarkastelun painopiste on ollut tekstuaalisuudessa ja diskursiivisuudessa, tekstin suhteessa tietoon ja valtaan (Müller 2013). Kööpenhaminan koulukunta, johon turvallistamisen (securitization) käsitteen synty yhdistetään, ottaa lähtökohdakseen sosiaalisen konstruktivismiin ja turvallisuuden diskursiivisen muodostumisen, eli kuinka turvallisuuspuhe itsessään nimeää ja tuottaa turvallisuustoimien kohteen, uhkan (Buzan ym. 1998; katso myös Stritzel 2007; McDonald 2008). Turvallistamisen teorian näkökulmasta rajoihin liittyvien uhkakuvien diskursiivinen tuottaminen muodostuu keskeiseksi osaksi sitä turvallistamisen prosessia ja niitä toimenpiteitä, esimerkiksi rajojen ylittämisen valvontaa ja rajanylittäjien kontrollia, joiden esitetään lisäävän turvallisuutta. Rajaturvallisuusasiantuntijat samanaikaisesti sekä osoittavat rajoihin liittyviä uhkia että esittävät ehdotuksia toimenpiteistä, joita rajoilla tulisi lisätä ja ottaa käyttöön yhteisön territoriaalisen, sosiaalisen ja taloudellisen turvallisuuden varmistamiseksi (Prokkola 2013). Rajaturvallisuuspuheen ja ”turvallisuuden kirjoittamisen” nähdään myös olevan kiinteä osa geopolittisten vastakkainasettelujen ja kansallisen identiteetin muodostumista (Campbell 1992). Identiteetikysymyksestä onkin tullut erottamaton osa maahanmuuton turvallistamiskeskustelua, jossa maahanmuuttajan tai turvapaikanhakijan eli ”toisen” esitetään muodostavan perustavanlaatuisen uhkan länsimaiselle kulttuurille ja arvoille (Huynsman 2000; Waewer 1996).

Diskursiivisen ja tekstuaalisuuden painottamisen lisäksi turvallisuustutkimuksen eräänlaisena rajoitteena on pitkään ollut perinteiseen valtiokeskeiseen näkökulmaan pidättäytyminen. Mathew Colemanin (2009) mukaan kysymystä turvallisuudesta ja geopolitiikasta on pitkään käsitelty synonyyminä ulkopoliitikantutkimukselle ja turvallisuuskysymykset on liitetty koskemaan nimenomaan valtion ulkopoliittista turvallisuutta, rajojen koskemattomuutta ja suvereniteettia. Valtiovalta on nähty ikään kuin jokapäiväisestä elämästä ja tiloista erillisenä abstraktina voimana. Turvallistamisen teoriaa on myös kritisoitu siitä, että siinä valtiovalta ja yhteiskunta nähdään erillisinä toiminnan piireinä ja yhteisöt ikään kuin yhtenäisen identiteetin omaavina kokonaisuuksina (Doty 2007, 19).

Uudemmassa kriittisen geopolitiikan tutkimuskirjallisuudessa huomiota on kuitenkin alettu kiinnittää erityisiin maantieteellisiin paikkoihin sekä poliittisten käytäntöjen toimija- ja ihmiskeskeisyyteen (Dodds ym. 2013). Geopolitiikka on laajennettu koskemaan myös muita kuin virallisen ”ison politiikan” piiriin kuuluvia kysymyksiä ja toimijoita. Samalla tavalla myös kriittisen turvallisuustutkimuksen piirissä on pyritty löytämään uusi näkökulmia turvallistamiseen ja turvallisuuden käsitteellistämiseen (Balzacq ym. 2015). Muun muassa Thierry Balzacq (2005) painottaa, kuinka turvallistaminen ei ole ainoastaan kielellistä toimintaa. Turvallistaminen tulisi ennemminkin ymmärtää joukkona yhteen kietoutuneita käytäntöjä ja prosesseja, jossa uhkakuvia ja kokemusta vaarallisuudesta tuotetaan, jaetaan, levitetään, vastaanotetaan ja muutetaan. Tutkijat ovat myös kiinnittäneet huomioita siihen, kuinka turvallistamista toteutetaan monien eri ryhmien toiminnan kautta. Turvallistamisen käytännöt eivät ole ainoastaan valtion suvereniteetin piiriin kuuluvaa toimintaa vaan ne voivat nousta ei-poliittisten ja ei-institutionaalisten henkilöiden toiminnasta (Huynsmans 2000, 758; Doty 2007). Lisäksi turvallistamisen diskurssin nähdään ulottuvan valtion sisäisiin sosiaalisiin ja taloudellisiin kysymyksiin. Sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden yhteen kietoutuminen (Bigo 2001) näkyy selvästi juuri rajoihin ja maahanmuuttoon liittyvissä keskusteluissa ja erityisesti Euroopan unionin alueella.

Valtioiden väliset rajat ovat aina historiallisesti muodostuneiden, kuitenkin jatkuvasti liikkeessä olevien geopolittisten voimasuhteiden ilmentymiä. Arjen geopolitiikan näkökulmasta rajojen turvallistamisen geopolittisuuden tutkiminen laajentuu erityisiin maantieteellisiin paikkoihin, jokapäiväisiin toimintoihin ja henkilökohtaisen poliittisuuteen. Samoin kuin feministisessä geopolitiikassa (Hyndman 2004; Massaro & Williams 2013), keskeisenä ajatuksena on, että geopolittisuutta ei muodostu ja uusinneta ainoastaan formaalin, valtionmiesjohtoisen kansainvälisen politiikan piirissä vaan geopolittisuus on läsnä eri tasoilla, globaalilta ja kansalliselta tasolta aina tilassa muodostuviin intiimeihin ruumiillisiin

suhteisiin Erinomainen esimerkki arjen geopolitiikan tutkimuksesta on Jill Williamsin ja Geoffrey Alan Boycen (2013) tutkimus Yhdysvaltojen ja Meksikon rajalla asuvien tilallisten tavoista kuvata omia kohtaamisia luvattomasti maahan saapuvien siirtolaisten kanssa sekä näiden kohtaamisten heissä synnyttämiä tuntemuksia. Heidän mukaansa arjen geopolitiikan tutkimuksessa onkin tärkeää kiinnittää huomiota tunteiden poliittiseen maantieteeseen, poliittisuuden affektiivisiin, kielellisiin ja kognitiivisiin ulottuvuuksiin.

Tunteiden merkitystä turvallisuuden käsitteellistämässä korostaa myös psykologiasta ammentava ontologisen turvallisuuden tutkimus. Poliittisen psykologian tutkimuksessa *ontologisen turvallisuuden* käsitteen avulla on lähestytty muun muassa kansalliseen kiinnittyviä turvallisuuden ja kuulumisen kokemuksia (Kinnvall 2004; Skey 2010). Esimerkiksi kansallisen identiteetikertomuksen on esitetty ylläpitävän siihen identifioituvien ihmisten kokemusta turvallisuudesta: kuulumisesta, tuttuudesta, jatkuvuudesta ja ennustettavuudesta (Skey 2010). Nämä kaksi teoreettista lähestymistapaa, turvallistaminen biopoliittisena hallintana ja kollektiivinen ontologinen turvallisuus, tarjoavat varsin erilaisen näkökulman siihen, miten turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä tulisi tutkimuksessa lähestyä ja mikä yleensä ottaen on huomionarvoista tutkimusta (vertaa Hannah 2015).

Poikkeustilan arjen geopolitiikan näkökulmasta turvallistaminen ja ontologinen turvallisuus eivät kuitenkaan välttämättä ole toisiaan poissulkevia kysymyksiä: molemmat ovat osa yksilöiden kokemusmaailmaa. Turvallistamisen teoria korostaa turvallisuuden ja turvattomuuden sosiaalista rakentumista kun taas psykologinen lähestymistapa korostaa affektien ja turvallisuuden tunteen perustavanlaatuisuuden merkitystä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnalle. Vaikka viimeaikaisessa tutkimuksessa muun muassa nationalismin ilmenemistä on kuvattu affektiivisen ilmapiirin muodostumisen kautta (Stephens 2015), on oletukseen kollektiivisesta ontologisesta turvallisuudesta, tai kollektiivisesta turvattomuudesta, suhtauduttava varauksella. Rachel Pain ym. (2010) huomauttavat, että vaikka ihmiset usein kokevat kiinnostusta ja pelkoa tuntematonta kohtaan, oletus kollektiivisesta pelkokokemuksesta on ongelmallinen. Itsessään se, että nimeämme ”meidän” pelkotuntemuksia ”heitä” kohtaan, vahvistaa ajatusta vastakkainasettelusta, meistä ja heistä. Rajojen tuottama tilallinen, kulttuurinen ja sosiaalinen järjestys voi osaltaan ylläpitää kollektiivista ontologista turvallisuuden tunnetta joidenkin kansallisuuksien ja kulttuuri- ja kieliryhmien näkökulmasta. Samanaikaisesti se kuitenkin synnyttää ulkopuolisuutta ja turvattomuuden tunteita ainakin määritelmän ulkopuolelle jäävien yksilöiden elämämaailmassa.

Rajan turvallistamisen käytännössä tulee myös hyvin esille, kuinka ”pieni” arjen geopolitiikka ja ”suurempi” kansallinen geopolitiikka eivät ole toisistaan irrallisia toiminnan piirejä. Williamsin ja Boycen (2013) tutkimus osoittaa, kuinka paikalliset uhkaavina koetut ja esitetyt kokemukset rajoista voivat tulla osaksi kansallista turvallisuuspolitiikkaa. Yhdysvalloissa tilallisten ja luvattomien siirtolaisten kohtaamisiin liitettyä turvattomuuden tunnetta, pelkoa ja ahdistusta käytettiin hyväksi perustellessa poliittista aktivismia ja valtion turvallisuuspoliittisia toimia raja-alueella. Samalla tavalla yksilöiden turvallisuuden kokemukset, pelot, ahdistus, toiveet ja unelmat saavat usein merkityksensä suhteessa globaaleihin ilmiöihin (Pain ym. 2010).

Tässä artikkelissa keskiössä ovat paikallisten toimijoiden kokemukset ja kertomukset rajan turvallistamisesta arjen geopolitiisuuden näkökulmasta. Turvallisuuden tunnetta kuvaavia ilmaisuja tulkitaan kuitenkin suhteessa yhteiskunnalliseen, diskursiivisesti ja emotionaalisesti muodostuneeseen, alati liikkeessä olevaan kollektiiviseen merkitysjärjestelmään (vertaa Stephens 2015). Tutkimusasetelma mahdollistaa pääsyn turvallistamisen teorian valtiokeskeisen näkökulman taakse. Paikallisen tason tarkastelu huomioi valtion ja yhteiskunnan toimijoiden samanaikaisen tilallisen läsnäolon ja yhteistyön merkityksen turvallistamisen käytäntöjen toimeenpanossa. Turvallistamisen teoria osoittaa erinomaisesti turvallisuuskysymysten korostamisen poliittisen luonteen, mutta tarjoaa varsin kapean näkökulman niihin rajoihin liittyviin toimenpiteisiin, toimijuuksiin ja kamppailuihin, jotka näyttäytyivät merkityksellisinä paikallisella tasolla. Lähestymistapana arjen geopolitiikkaa eroaa kriittisestä geopolitiikasta ja turvallistamisen tutkimuksesta myös siinä, millainen suhde tutkijalla on tutkimuskohteeseensa. Kriittisen geopolitiikan suhdetta tutkimuskohteeseensa on kuvattu jopa eräänlaisena poliittisena vihollisuutena (Moisio 2003, 31). Tutkimusaineiston kriittinen luenta on kuitenkin ongelmallinen lähestymistapa silloin, kun tutkimusaineiston muodostavat paikallisten toimijoiden, usein vapaehtoisuuden pohjalta toimivien henkilöiden haastattelut. Ruohonjuuritason näkökulma edellyttää, että paikallisten toimijoiden osallisuus, kokemukset ja kertomukset rajan turvallistamisesta otetaan vakavasti. Lähtökohdانا on, että

raja-alueen paikalliset toimijat eivät ole ainoastaan rajaan kohdistuvan turvallistamisdiskurssin kohteita ja myötäilijöitä vaan aktiivisia toimijoita omassa jokapäiväisessä toimintaympäristössään. Poikkeustilan arjen geopoliittikka tutkimusnäkökulmana mahdollistaa moniäänisen näkökulman rajan turvallistamiseen, laajentaen ymmärrystämme turvallistamisesta hallinnallisen ja kulttuurisen diskurssin taakse, paikallisella tasolla tapahtuviin toimintoihin ja kokemusmaailmaan.

Aineistot ja menetelmät

Tutkimuksen pääaineiston muodostavat syksyllä 2016 Torniossa eri toimijaryhmille tekemäni laadulliset haastattelut. Kaikkiaan aineistossa on mukana 19 haastattelua, joista viisi edusti viranomaistason (lainauksissa V) ja neljätoista kolmannen sektorin toimijoita (seurakunta ja kansalaisjärjestöt lainauksissa KS, vapaaehtoiset Va). Haastattelut valikoituivat niin, että otin yhteyttä keskeisiin Tornion kaupungin (lainauksissa S) toimijoihin ja kartoitin Internetin avulla paikallisia yhdistyksiä. Kaupungin toimijoiden kautta sain tietoa siitä, mitkä toimijaryhmät olivat mukana turvapaikanhakijoiden maahantulon ohjaamisessa, palveluiden ja tilojen järjestämisessä ja muussa avustustyössä. Torniossa haastatteluvaiheessa valitsemassa paikoissa tehtyjen haastattelujen pituus oli keskimäärin yksi tunti. Yhtä lukuun ottamatta kaikki haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin. Puhtaaksi kirjoitetun aineiston pituudeksi tuli 282 sivua. Haastattelut olivat henkilökohtaisia, lukuun ottamatta yhtä kolmannen sektorin työntekijöiden haastattelua johon osallistui 3 henkilöä. Yhteensä haastatteluissa oli siis mukana 22 henkilöä.

Haastattelukysymykset liittyivät kolmeen teemaan, jotka olivat rajan merkitys turvallisuuden tunteelle, turvapaikanhakijoiden saapuminen ja rajayhteistyö. Jokaista haastateltavaa pyydettiin kuitenkin arvioimaan ja kertomaan teemoista oman asiantuntemuksen ja toiminnan pohjalta, näin haastattelujen toteutus vastaa enemmän avointa kuin teemahaastattelua. Vaikka haastattelujen toisena kohderyhmänä olivat viranomaiset, sisälsivät ne paljon myös henkilökohtaisia näkemyksiä, kokemuksia ja ”pieniä kertomuksia” arjen toiminnoista turvapaikanhakijoiden vastaanottamisesta ja auttamisesta. Haastattelut toteutettiin vuosi kiireisimmän maahantulon ja turvapaikanhaun jälkeen ja monin kertoi kokeneensa haastattelun eräänlaisena muisteluna poikkeustilanteen tapahtumista.

Tutkimusaineiston analyysi tapahtuu haastattelujen kertomuksellisen analyysin ja kriittisen diskurssianalyysin keinoin (Prokkola 2014). Analyysissä huomioita kiinnitetään siihen, miten rajan turvallistaminen koetaan tilallisena ja ajallisena käytäntönä sekä miten siitä kerrotaan suhteessa jokapäiväisiin toimintoihin, kohtaamisiin ja tapahtumiin. Tarkastelen turvallisuuteen liittyviä tunneilmaisuja, termejä ja kertomuksia sekä niiden suhdetta laajempiin geopolittisiin diskurssisiin, sisään- ja ulossulkemisen politiikkaan ja identiteettikamppailuihin. Geopolittiset merkityksenannot tulevat esille esimerkiksi siinä, kuinka toimintaa ja käsityksiä oikeasta ja väärästä selitetään alueellisen ja kulttuurisen viitekehyksen kautta ja kuinka paikalliset tapahtumat yhdistetään globaaleihin ilmiöihin. Myös kertomuksissa esitetyt turvapaikanhakijoiden tai Ruotsin puolen toimijoiden kohtaamisten herättämät ajatukset ja tunteet voidaan tulkita arjen geopolittisuuden kautta. Tuloksinassa tulee kuitenkin huomioida toiseuden hierarkisuus ja intersektionaalisuus. Lisäksi monet erilaiset tekijät, kuten haastattelun ajankohta, paikka ja sukupuoliroolit voivat vaikuttaa kertomusten muodostumiseen (Elwood & Martin 2000).

Torniossa tehtyjen henkilökohtaisten haastattelujen lisäksi olen tarkastellut aiheeseen liittyviä mediauutisia ja sosiaalisen median keskustelua Tornio-Haaparanta Suomi 24 foorumilla syksyllä 2015. Näitä aineistoja ei kuitenkaan tässä artikkelissa käsitellä systemaattisesti analysoituna tutkimusaineistona vaan niitä hyödynnetään lähinnä Tornion turvapaikanhakutilanteeseen liittyvien keskustelujen ja tapahtumien laajemman tunneilmapiirin (Stephens 2015) ymmärtämisen ja kontekstualisoinnin tukena. Tutkimusaineisto on kerätty osana laajempaa tutkimusprojektia, jossa osa tutkijoista tarkastelee turvapaikanhakijoiden kokemuksia vastaanottokeskuksissa eri paikkakunnilla. Tämän tutkimusartikkelin perustana oleva Tornion kaupungin alueella toteutettu tutkimus ei sisällä aineistoja, joiden kautta olisi mahdollista saada tietoa turvapaikanhakijoiden kokemuksista Suomen ja Ruotsin rajanylityspaikalla toimeenpannuista turvallisuustoimenpiteistä. Artikkelin näkökulma siis rajautuu suomalaisen yhteiskunnan toimijoiden kokemuksiin ja geopolittisen merkityksenannon tarkasteluun.

Kertomuksia Tornion rajakaupungista maahantulon reittinä

Turvapaikanhakijat, muukalaiset rajamaisemassa

Tornion kaupunki sijaitsee Suomen ja Ruotsin rajalla, joka on ollut niin sanotusti avoin raja pohjoismaisen viisumivapaussopimuksen voimaantulosta lähtien, eli aina 1950-luvun lopulta alkaen. Suomen läntinen raja Ruotsin kanssa on yleensä nähty rauhallisena ja geopoliittisesti vakaana rajana, kuvastaen maiden välisiä hyviä suhteita. Heinäkuun 2015 lopulla Euroopan ja Ruotsin kautta matkanneiden satojen turvapaikanhakijoiden päivittäinen saapuminen Tornioon nähtiinkin Suomessa hyvin yllättävänä ja poikkeuksellisenä tapahtuma. Irakista, Afganistanista, Somaliasta ja Syyriasta kotoisin oleviin turvapaikanhakijoihin liitettiin monenlaisia pelkoa synnyttäviä mielikuvia ja turvallisuuspuhetta. Useat poliitikot ja viranomaiset esittivät turvapaikanhakijoiden suuren määrän uhkaavan Suomen taloudellista ja sosiaalista kantokykyä. Turvallisuusviranomaisten, median ja poliitikkojen lausumat kaaoksesta, hallitsemattomuudesta, pakolaistulvista, pakolaiskriisistä, pakolaistsunamista jne. kuvaavat hyvin sitä liikkuvuuden poliittista sanastoa, jonka nähdään tuottavan maahantulijasta turvallistamisen kohteen, hallitsemattomien luonnonvoimien kaltaisen uhkan, johon valtio tulee kohdistaa erilaisia hallinnan ja turvallisuuden tuottamisen tekniikoita (Mountz & Hiemstra 2014). Erityisesti islamilaisista maista saapuvien turvapaikanhakijoiden esitettiin vaarantavan länsimaiset arvot, kulttuurin, identiteetin ja hyvinvoinnin (vertaa Huysmans 2000). Tornio rajakaupungin keskeinen asema näkyi monella tapaa median uutisoinnissa ja sosiaalisen median keskusteluissa, joissa suurinta huomioita saivat maahanmuuttoa vastustavat ja rajan tiukempaa valvontaa peräänkuuluttavat lausumat.

Myös paikallisten asukkaiden näkökulmasta Suomen ja Ruotsin raja ja Tornio kaupunkiympäristönä alkoivat näyttäytyä hyvin erilaisena kuin sitä edeltänyt arki ”maailman rauhallisimmalla rajalla”. Useissa haastattelussa tuotiin esille tilanteen hämmentävyys paikallisten asukkaiden näkökulmasta, mutta myös turvapaikanhakijoiden tilanne näyttäytyi monelle epäinhimillisenä. Tornion muuttuneeseen kaupunkikuvaan yhdistyi kertomuksissa mielikuvia syksyn vesisateessa vähäisessä vaateuksessa kulkevista ihmisistä, vieraita kieliä kovalla äänellä puhuvista nuorista miehistä, väsyneistä lapsista ja lapsia kantavista aikuisista, moottoritien varrella harhailevista ihmisistä ja Kemin juna-aseman kaaoksesta. Osassa kertomuksista paikallisen ympäristön muutokset yhdistyvät laajempiin geopoliittisiin uhkakuviin, kuten Turkin alueella pääsyä Eurooppaan odottaviin siirtolaisiin.

Paikalliset asukkaat olivat kuitenkin kiinnostuneita tapahtumista, joita seurattiin sekä paikan päällä että median välityksellä. Eräs Tornion keskustassa asuva haastateltava kertoi, kuinka uteliaisuus sai hänet menemään tarkkailemaan rajanylityksiä:

Se oli oikein kaunis, kaunis päivä. Ajattelin että minäpä lähdän katsomaan, et missä niitä pakolaisia. Minä olen kiinnostunut (...) Ja sitten kun minä katsoin siihen matkakeskuksen tälle puolelle (...) niin siellähän oli aivan hirveästi. Siellä oli siis ihan mustana väkeä. Ja minä ajattelin, että no minäpä istun oikein sinne penkille ja rupean kattomaan (...) siellä kuulu välillä semmoista kovia ääniä, ne huutelivat toisilleen ja nuoria miehiä. Kaikkei oli suurin pärtin niitä nuoria miehiä (...) Ja niitä kuule rupesi tulemaan sieltä ja silloin minua rupesi pelottaa. Minä, että herran tähden, että täällä ei ole minkäänlaista valvontaa. Tämähän on jotakin aivan kauheata, että niillähän voi olla, nehan voi, vaikka mitä ampuma-aseita tuoda. Tietenkin mielikuvitus. Kun ei missään, ei yhtään poliisia, ei turvamiestä, ei mitään. (KS 4)

Haastattelukertomus kuvaa, kuinka rajan avoimuus, rajavalvonnan puuttuminen ja koettu vieraus omassa päivittäisessä ympäristössä aiheutti huolta ja pelon tunteita, mutta myös uteliaisuutta. Saman henkilön kuvaus toisessa kohdassa haastattelua ilmentää, kuinka toisena päivänä turvapaikanhakijaperheiden ja lasten näkeminen Tornio keskustassa herätti hyvin erilaisia tunteita ja affektiivisia reaktioita kuin aikaisempi yksin matkanneiden miespuolisten turvapaikanhakijoiden näkeminen.

Kaksi tuota linja-autoa oli pysähdyksissä ja sieltä tuli väkeä. Silloin tuli myöskin naisia ja perheitä. Niin tuota... minä jäin taas siihen. Pysähdyin kattomaan sitä bommaa. Ja mulla tuli itku. Minusta se oli niin surullista, pienet lapset kun äidit niitä veteli tulemaan. (KS 4)

Arjen geopolittisuus tulee esille haastattelussa monella tapaa turvapaikanhakijoihin liitettävien merkitysten kautta. Kohtaamisten geopolittisuus tulee ilmi erityisesti haastattelukertomuksen tunteita kuvaavissa ilmaisuissa, siinä miten kehollisuutta, eleitä ja tapoja koetaan ja tulkitaan arjessa geopolittisen ja alueellisen kulttuurisen tiedon kautta. Toiseuteen liittyvät kokemukset ja kohtaamiset nostavat esille erilaisia tunteita, joiden kautta kokemus yhteisesti jaetusta elämämaailmasta suhteessa ”toisiin” muodostuu usein erityisen voimakkaaksi (Ahmed 2004). Osassa haastatteluista myös tuli esille, että median ja erityisesti sosiaalisen median kautta välittyneet kulttuuriset ja sukupuolittuneet uhkakuvat maahanmuutosta, eräänlainen kansallinen moraalinen paniikki (van Houtum & Pijpers 2007), tulivat ainakin jossain määrin osaksi paikallisten asukkaiden kohtaamia turvapaikanhakijoiden kanssa.

”Jotain täytyy tehdä” – valtion interventio

Aika monta viikkoa mentiin silleen, että se tilanne ei ollut kenenkään hallinnassa. (KS 14)

Kun tulin virkamatkalta perjantaina tähän takasin, niin tästä katoin ulos ja katoin, että ei hemmetti tuolta tulee ihmisiä. Ruokatunnilta kun tulin, niin tuli pyörätietä aivan sen täydeltä. Niin minä, että ei näin voi olla. Ja sitten kun niitä pyöri tuossa kaupungilla. Ja ihmiset sitten niinkö ruokalassa, tuolla kun kävin syömässä niin ne tuntevat, että eikö noille kukaan tee mitään. (V 3)

Huolimatta pitkäaikaisesta lisääntyneestä epäsäännöllisestä maahantulosta Euroopan unionin alueelle, vuoden 2015 laajamittainen turvapaikanhakijoiden saapuminen Euroopan, Ruotsin ja Haaparannan kautta Tornioon nähtiin Suomessa eräänlaisena rajanylisenä poikkeustilana. Torniossa poikkeustilan koettu hallitsemattomuus, jota monet haastateltavat kuvasivat, liitettiin erityisesti laajamittaisen maahantulon ensimmäisiin viikkoihin ennen laajennetun rajavalvonnan aloittamista. Muutaman viikon kuluessa valtiovallalta kuitenkin sijoitti Tornion rajanylityspaikalle satoja turvallisuusviranomaisia ja varusmiehiä vastaamaan rajavalvonnasta ja turvapaikanhakijoiden rekisteröinnistä. Tornion kaupunki näyttäytyi turvapaikanhakuprosessissa ensisijaisesti kauttakulkureittinä ja suurin osa tulijoista viipyi alueella korkeintaan muutaman päivän ajan. Varsinainen järjestelykeskus perustettiin Tornion vanhan yhteislyseon rakennuksen tiloihin syykuun 22. päivä. Juuri uhkakuvaretoriikka ja poikkeustilan toimenpiteiden legitimointi, mitä tässä kuvastaa erityisesti armeijassa palvelleiden varusmiesten saapuminen rajalle ja Tornion järjestelykeskuksen perustaminen, nähdään keskeiseksi turvallistamisessa (Doty 2007; Floyd 2016).

Maahantulon esittäminen kansallista järjestystä uhkaavana ilmiönä oikeutti valtion poikkeustoimet ja tiukentuneen valvonnan rajalla. Viranomaishaastattelussa kuitenkin painotettiin, että toisin kuin monissa muissa Euroopan unionin maissa Suomessa ei otettu käyttöön Schengen rajasäännöstön (2006) mahdollistamaa rajatarkastusten väliaikaista palauttamista. Sen sijaan Suomen ja Ruotsin rajalla toimeenpantiin niin kutsuttu tehostettu rajavalvonta ja tullivalvonta, joka mahdollistaa valikoidumman tarkastuksen. Rajasäännöstön soveltaminen olisi edellyttänyt jokaisen rajanylittäjän ja maahantulijan systemaattista tarkistamista. Lisäksi haastattelussa mukana olleet viranomaiset korostivat sitä, kuinka rajakontrolli ei ole vain Suomen asia. Suomen ja Ruotsin rajaa kuvattiin sanoilla ”herkkä raja”, viitaten siihen, kuinka EU:n avoimen rajan toimenpiteet aiheuttavat aina kysymyksiä naapurivaltiossa. Rajavalvonnan kysymykset kuvaavat hyvin sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden ja turvallisuuspolitiikan yhteen kietoutumista Euroopan unionin alueella (Bigo 2001), sekä erilaisten geopolittisten toimijuuksien yhteen tuleamista paikallisella tasolla. Haastateltavat kuvasivat, kuinka rajavalvonnan lisäämiseen ja militarisointiin Tornion rajanylityspaikalla reagoitiin Ruotsin puolella nopeasti.

*Kun tuli puolustusvoimien ihmisiä tuohon kanssa ja sitten rajavartiolaitos ja siis ase-, on selkeästi sotilaita (...)
Ruotsista oltiin yhteydessä, että mikä tuommainen homma on, että sotilaitkin tulevat. (V 3)*

Haastattelukertomuksissa voi nähdä selkeän muutoskohdan ennen ja jälkeen järjestelykeskuksen perustamista ja valtion interventiota rajalle. Tornioon perustetulla järjestelykeskuksella oli erittäin tärkeä rooli turvapaikanhaun turvallistamisessa. Eräs haastateltava kuvasi vanhan yhteislyseon lukion tiloihin perustettua keskusta tarkoin vartioiduksi linnakkeeksi (KS 13). Järjestelykeskuksen perustaminen nähtiin kuitenkin toimivana ratkaisuna ja vastauksena koettuun maahantulon hallitsemattomuuteen,

ikään kuin paluuna järjestyksen aikaan. Valtiollisen tilan järjestyneisyys poikkeusajan keskellä tuli esille turvallisuuden tunnetta lisäävänä tekijänä useassa haastattelussa. Toisaalta viranomaisten näkyvyys voimisti kuvaa poikkeustilanteesta, mikä kuvaa hyvin rajan turvallistamisen vaikutusten kompleksisuutta paikallistasolla:

Mää olin muutaman päivän pois Torniossa ja sitten kun tulin... niin täällä oli panssarivaunut sitten tiellä [nauraen] ja armeijanväki marssi pitkin katuja ja kaubeat jonot oli sitten ulkomaalaisia että. Et kyllä se vähän itseäkin säikäytti, että minkälainen tilanne sitten tästä tulee. (KS 2)

Niin, että oli niin kuin rajatarkastukset ja poliisit oli ja näin. Minusta se oli turvallista. Sit ne olivat niin ystävällisiä, et nehan aina nosti sieltä kättä. Et se oli jotenkin semmoinen kiiva siitä se... homma, et se ei ollut ollenkaan semmoista "otsa rypyssä" hommaa. Minusta se tuntui turvalliselta. Täällähän näky niin paljon viranomaisia ja poliiseja ja raja-, kaikkia et ne. Tuskin täällä ikinä on ollut niin turvallista kuin silloin. (KS 13)

Rajakontrolliin suhtauduttiin haastatelussa poikkeuksetta positiivisesti ja korostettiin paikallisten asukkaiden ymmärrystä laajennettua rajavalvontaa kohtaan ja kuinka omat kokemukset tarkastuksista olivat myönteisiä. Viranomaisten näkyvyys raja-alueella loi turvallisuuden tunnetta ja moni haastateltava jopa toivoi, että rajalla olisi myös muina aikoina enemmän valvontaa. Tätä osin yllättävää näkemystä voi selittää useissa tutkimuksissa osoitettu suomalaisten korkea luottamus turvallisuusviranomaisiin ja erityisesti poliisiin.

No kyllä minun mielestä se oli niin kuin hyvä, että on, oli tällainen järjestykeskus. Ja kyllähän täällä niin kuin naureskehtiin monesti, että ei taida missään muussa Suomen kaupungissa näin paljon poliiseja olla esimerkiksi että [naurahuksia]. Että olhan täällä, täällä niin kuin paljon, paljon myöskin sitä ammattinsa puolesta turva-, turvallisuuspuolella työskenteleviä ihmisiä. Oli sotilaita, poliiseja ja tuota tullimiehiä.

H: Minkälaisia ajatuksia se herätti sitten?

K10: No ainakin itsellä ihan positiivisia ajatuksia. Että ei. Välillä sitä laski, laski sillä tavalla, että kyllä tämä tosi kalliiksi tulee, koska siellä on niin kuin monta rajapaikkaa tässäkin Torniossa. Ja joka rajalla täytyy seistä se pari autoa. (KS 10)

Haastatelussa tuli selkeästi esille myös ajankohtana pinnalla ollut laajempi yhteiskunnallinen keskustelu ja turvallistamisen diskurssiin yhdistyvät taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset näkökulmat. Erityisesti maahanmuuttoa vastustavat ryhmät rationalisoivat omaa näkökulmaa nostamalla esille kysymyksen turvapaikanhakijoiden vastaanottamisen hinnasta kansantaloudelle. Tämä keskustelu kuvaa hyvin sitä, kuinka rajan turvallistaminen ei ole vain ulkopoliittinen kysymys vaan se nähdään laajemmin taloudellisena ja sosiaalisena kysymyksenä. Keskustelun voimakkuutta voi osin selittää se, että maahanmuuton taloudellinen taakka näyttäytyy uhkana kansalaisten hyvinvoinnille etenkin taloudellisen lamakauden aikana (Huysmans 2000). Taloudellinen diskurssi esiintyy osana uhkapuhetta ja sitä voidaan käyttää omien mielipiteiden järkiperäistämässä. Keskustelu kuvastaa osin sitä laajempaa taloudellisen niukkuuden ajan keskustelua, joka on ollut vallalla vuoden 2008 finanssikriisin jälkeisinä vuosina. Suomessa Keskustan, Kokoomuksen ja Perussuomalaisen puolueen keväällä 2015 muodostama uusi hallitus otti lähtökohdakseen, että taloudellisen alijäämän pienentämiseksi ja kilpailukyvyyn lisäämiseksi oli tarpeen tehdä mittavia leikkauksia erilaisin sosiaalietuuksiin ja jokaisen olisi tavalla tai toisella osallistuttava näihin ”talkoisiin” (Sipilä 2015). Tästä näkökulmasta maahanmuuton ja turvapaikanhakuprosessin arvioiminen taloudellisen uhkan näkökulmasta voidaan nähdä eräänlaisena jatkumona siihen kiristyneeseen ilmapiiriin ja puheeseen, jossa yksilön arvo määrittyy hänen yhteiskunnallisen ja taloudellisen tuottavuuden kautta. Voidaankin sanoa, että samalla tavoin kuin rajan turvallistaminen usein laajentaa biopoliittisen rajaamisen koskemaan myös maassa laillisesti oleskelevia maahanmuuttajia, yhteiskunnassa vallalla olevat arvokkaan kansalaisuuden kriteerit määrittelevät sitä moraalista diskurssia, jonka sisällä turvapaikanhakijoiden oikeuksia arvioidaan.

Turvallistamisen tilat ja toimijuudet

Tässä artikkelissa poikkeusajan arjen geopolitiikka termillä viitataan määräaikaiseen ja ennakoimattomaan tilanteeseen, jossa valtasuhteet ja yhteistyö eri geopoliittisten skaalojen (paikallinen, kansallinen, globaali) sekä valtion ja kansalaisyhteiskunnan välillä tulevat näkyviksi ja niitä voidaan myös rakentaa uudelleen. Monista muista maista poiketen Suomessa valtio ja kansalaisyhteiskunta ovat historian eri aikoina toimineet ikään kuin samansuuntaisesti ja kansalaisjärjestöjen toiminta on nähty kansallisvaltioita vahvistavana asiana (Ahonen & Rantala 2001). Eri toimijoiden yhteistyön merkitys korostui myös turvapaikanhakijoiden vastaanottamisessa, kuten hallituksen maahanmuuttopoliittinen tiedonanto (Valtioneuvosto 2015) osoittaa: ”laajamittainen maahanmuutto Suomeen on suuri haaste koko suomalaiselle yhteiskunnalle ja tarvitsemme laajaa yhteistyötä ja osallistumista, jotta selviämme haasteesta ja pystymme auttamaan apua tarvitsevia”.

Kunnilla ja keskeisillä järjestöillä, erityisesti Suomen Punaisella Ristillä on ollut merkittävä rooli turvapaikanhakijoiden tukitoimintojen, asumisen ja ensikotouttamisen järjestämisessä. Myös Tornion kaupungin viranomaiset osallistuivat monin eri tavoin turvapaikanhakijoiden vastaanoton ja hätämajoitustilojen järjestämiseen. Haastatteluissa tuli myös esille, että valtiovallan poikkeustilan toimet kiinnittivät paikallisten päättäjien huomion kaupunkien ja valtion suhteeseen. Kaupungin viranomaiset kuvasivat, kuinka valtiovallan edustajat toimivat alueella yhteistyössä, mutta kuitenkin viimekätistä päätäntävaltaa rajakysymyksissä pitävänä suvereenina toimijana. Valtion interventio rajalla muodosti suuren kontrastin vuosikymmeniä tehdyille paikalliselle yhteistyölle rajaesteiden poistamiseksi ja rajan avoimuuden lisäämiseksi Torniossa ja Haaparannalla.

Se osoitti kuitenkin, että vaikka me kunnina teemme mitä, niin valtio kun tulee niin se tulee. Ei se kysele. Se vain näytti meille niin kuin kuitenkin semmoisen, vähän rumasti vois sanoa vähän niin kuin kaapin paikan, että valtiolta katsoo, että tilanne ei ole enää kenenkään hallussa, niin se tulee ja laittaa sen ruotuun, mikä on aivan oikein. (V 1)

Jokapäiväistä avustamistyötä määritteli osaltaan rajatilan laillinen järjestys. Tämä tuli huomioida siinä, miten turvapaikanhakijat siirtyivät ja miten heitä ohjattiin Ruotsin Haaparannalla sijaitsevalta yhteiseltä linja-autoasemalta Suomen puolelle. Raja juridisena tilana ohjasi turvallistamisen käytäntöjä, eli minkä maan viranomaisilla on vastuu asioista ja millä tavalla valvontaa ja avustamista voitiin suorittaa tilassa. Paikallisille viranomaisille ja asukkaille muuttunut kaupunkikuva ja turvallistamistoimet synnyttivät monenlaisia tunteita, vastustusta ja epäuskoa, mutta myös uusia toimijuuksia. Paikalliset asukkaat ottivat uusia rooleja eri järjestöjen ja vapaaehtoistyön kautta. Osa osallistui konkreettisesti turvapaikanhakijoiden avustamiseen, majoituksen ja ruokailun järjestämiseen. Moni paikallinen asukas seurasi tilannetta ja osa myös ilmoitti viranomaisille turvapaikanhakijoiden liikkeistä, ottaen näin eräänlaisen kansalaispoliisin roolin (Vaughan-Williams 2008) ja osallistuen rajan turvallistamiseen.

Asun tuolla kirkonmäellä. Siinä tulee junarata sitten Ruotsin puolelta Suomen puolelle. Niin sieltähän tuli paljon väkeä yli laittomasti silloin. Niin tuota itsekkin yhden kerran silloin soitin poliiseille, että nyt sieltä tulee. Aika nopeasti ne olivat siinä sitten. (KS 2)

Siinä missä rajan turvallistamisen diskurssi korostaa geopolittisiä uhkakuvia ja eri ryhmien vastakkainasetteluja, haastattelujen perusteella voidaan sanoa, että turvallisuusnäkökulma arjen toiminnoissa perustui yhteistyöhön. Turvallisuuskäytäntöihin osallistuvat useat eri toimijat, myös itse turvapaikanhakijat. Avustustyössä ja järjestelyissä mukana olleiden henkilön kertomuksissa tulevat esille kokemukset kulttuurista eroista ja väärinkäsityksistä. Yhteistä haastattelujen kertomuksissa oli, että vaikeistakin tilanteista nähtiin yleensä selviydyttävän hyvin käytännön tasolla.

Siinä hätämajoituksessa, missä olin, niin että jos pannaan 300 henkeä, jotka sitten tuota, niin ruokittiin ja yövytettiin siinä, että niin tuota nehan oli, pyrkivät itse pitämään niinkö porukkansa kasassa (...) (KS 5)

...vaan pyrkivät enemmän just auttaa. (KS 6)

Ja olihan siellä tietenkin vartijat paikalla. Ja poliiseja liikkui (...) ei siinä koskaan tullut sitä tunnetta, että on joku hätä niin kuin itsellä. (KS 7)

Turvallistaminen nähdään tutkimuskirjallisuudessa usein ihmisoikeuksia polkevana lähestymistapana. Käytännön toimintojen näkökulmasta tarkasteltuna turvallistaminen ja ihmisoikeudet eivät välttämättä näyttäyty yksiselitteisesti toisiaan poissulkevinä tahtotiloina. Valtiollisen järjestyksen ylläpito osana turvallistamista tuli esille jokapäiväisten toimintatapojen määrittelemisessä, myös siinä kuinka turvapaikanhakijoiden turvallisuus tulee ottaa huomioon. Eräs viranomaisen kuvasi, kuinka turvapaikanhakijoiden oikeuksien turvaaminen edellyttää monien eri asioiden huomioimista.

Viranomaisten pitää, minun näkemyksen mukaan, varmistaa myös se turvapaikanhakijan turvallisuus. Eli me ei voida päästää mediaa kuvaamaan sinne [järjestelykeskukseen] turvapaikanhakijoita, koska silloin juuri siellä lähtömaassa saattaa joku sellainen ketä se esimerkiksi vainooa sitä turvapaikanhakijaa, se saattaa nähdä, että okei 27.9. kello 12.32 se on ollut Torniossa se kaveri, mitä hän etsii. (V 4)

Järjestelykeskuksen toimintojen järjestäminen ja auttaminen näyttäytyivät sosiaalisten ja kulttuuristen erojen neuvottelun problematiikan kautta. Valtiollisen järjestyksen ja suomalaisen yhteiskunnan arvojen ulottaminen arkisiin toimintoihin ja järjestelyihin tuli esille toimijoiden kertomuksista. Esimerkiksi nähtiin tärkeäksi, että lapset laitetaan etusijalle ruokajonossa ja aikuisille kerrotaan sukupuolten välisestä tasa-arvosta. Arjen geopolitiikan näkökulman tärkeys tulee esille muun muassa sinä, kuinka rajan tuottamat järjestyksen tilat syntyvät käytäntöjen ja jokapäiväisten toimintojen kautta. Valtiollinen järjestys, kulttuuriset arvot ja oikeudenmukaisuuskäsitykset nousivat esille useassa haastattelussa.

Jos siellä on joku tällöinen korkeassa asemassa ollut siellä lähtömaassa. Niin se yleensä aina meni ensin. Tai sitten häntä niin kuin tietyllä tavalla palveltiin taikka kunnioitettiin. Järjestelykeskukseen kun tuli, niin se oli numerojärjestys asemaan, ikään, sukupuoleen, tällaiseen riippumatta. Ja siinä mentiin numerojärjestyksessä. Niin siitä on myös tullut ihan tavallaan hyvää palautetta (...) Se on etenkin niille, niille tuota ketkä on tahtonut aikaisemmin ehkä jäädä jalkoihin niin siellä ne menivätkin siinä järjestyksessä, mitä se numero sano. (V 4)

Turvallistamisen diskurssin ja käytäntöjen ristiriitaisuutta kuvaa osaltaan valtiovallan samanaikaisesti toteuttama eri ryhmien ja toimintojen turvaaminen. Poliisivalvonta kohdistui maahanmuuttoa vastustavien ja puolustavien mielenosoituksiin, turvapaikanhakijoiden olosuhteiden ja turvapaikkaprosessin valvontaan sekä kolmannen sektorin työntekijöiden ja vapaaehtoisten auttajien toiminnan turvallisuuteen. Erityisesti joissakin kolmannen sektorin työntekijöiden haastatteluissa nousi esille, kuinka kansallismielisyyden nousu ja joidenkin paikallisten ”oma-aloitteinen turvaaminen” tuntuivat ikäviltä, aiheuttaen pelkoa ja ristiriitoja:

Olihan se sillä tavalla semmoinen varmaan niin kuin uhka. Se ei ollut uhka, ne ei tietenkään meille ja niille vapaaehtoisille, jotka sitä työtä siinä heidän parissaan tehtiin. Mutta olihan siellä sitten tällöisiä Torniossa asuvia ihmisiä, jotka tulivat niin kuin katsomaan sitä, jotka olivat vastaan heidän tuloaan... rajan kautta tänne Suomeen, niin tuota... mutta se asia, käytös oli kuitenkin asiallista. Ja olihan siellä poliisi koko ajan Ruotsin puolelta vartioimassa, että eihän siinä sillä tavalla pystynyt mitään mellakkaa tulemaan. Mutta oli tällöistä niin kuin tarkkailua. (KS 9)

Turvapaikanhakuun liittyvien toimien turvaaminen ei paikallisten toimijoiden kertomuksissa liittynyt niinkään turvapaikanhakijoiden saapumisen tai toimien synnyttämään uhkaa vaan maahanmuuton vastustajien ja auttajien toimia seuraavien paikallisten toimintaan. Uhkaavina koettiin jotkut paikalliset henkilöt, jotka tulivat seuraamaan ja tarkkailemaan avustustyötä ja joiden käytöksestä saattoi päätellä heidän vastustavan sekä turvapaikanhakijoiden maahantuloa että heidän avustamista. Moni avustustyössä mukana ollut haastateltava kertoi kuulleensa henkilökohtaisesti tuttaviltaan tai vierailta kritiikkiä siitä, että oli mukana vastaanottotyössä. Tämä kuvastaa hyvin myös muissa ajanjaksoa tarkastelleissa tutkimuksissa esille tullutta polarisoitunutta yhteiskunnallista ilmapiiriä (Puustinen ym. 2017). Vaikka osa haastateltavista oli kohdannut avustustyöhön kohdistuvaa negatiivista palautetta, haastatteluissa korostui vahva luottamus turvallisuusviranomaisiin ja yhteistyö turvapaikanhakuprosessin eri vaiheissa.

Kuhan meille vain neuvotaan se, sanotaan se tehtävä, mikä meidän pitää tehdä, niin kyllä me se tehdään. Ja se hän tietyllä lailla on sitten kyllä turvallista, turvallisuutta niin kuin sillä lailla edistää että oma, minä itse pystyn. (KS 5)

Aluksi ajattelin, että mikähän ”näkki” tämä niin sanotusti mahtoi olla, kun tuli se määräyskirje (...) nyt jälkikäteen ajatellen niin on ollut niin hyvä ja hieno kokemus. (V 4)

Kunnialla selvitettiin ja Tornion oli aika ylpeyden aike. Täällähän kävi eri maista jotain lähetystöjä tutustumassa, että miten se on hoidettu. (Va)

Turvapaikanhakijoiden saapuminen Tornioon teki Suomen ja Ruotsin välisen rajan näkyväksi paikallisille uudella tavalla ja monella tapaa myös muutti rajaan liitettäviä geopoliittisia merkityksiä. Median uutisoinnin kautta Tornion tilanteesta muodostui mielikuva turvallisuuskasasta. Paikallisten toimijoiden haastattelukertomuksissa kuvaavaa olivat kuitenkin onnistumisen kokemukset ja tyytyväisyys siihen, kuinka omalla toiminnalla on pystynyt vaikuttamaan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen. Osalle haastateltavista ajanjakson aikana muodostunut uusi toimijuus ja roolit nousivat merkittäviksi ja voimaannuttaviksi kokemuksiksi. Monet paikalliset järjestötyöntekijät ja uudet vapaaehtoiset avustivat majoituksen ja muonituksen järjestämisessä, vastasivat median kysymyksiin tilanteesta ja joutuivat myös henkilökohtaisessa elämässään ottamaan kantaan turvapaikanhakijoiden avustamisen puolesta. Paikallisten viranomaisten rooli kasvoi valtakunnallisesti merkittäviksi ja he toimivat yhteistyössä eri tason turvallisuusasiantuntijoiden kanssa sekä neuvottelivat järjestelyistä ministeriöiden edustajien kanssa. Vapaaehtoisten kertomuksesta välittyi hyvin kuinka osaaminen ja osallistuminen loivat hallinnan tunnetta ja turvallisuutta. Myös Tornion kaupungin järjestelyjen saama kansainvälinen julkisuus nousi esille positiivisena asiana. Toisaalta, erityisesti sosiaalisen median kautta ja myös paikallisella tasolla muodostui myös uudenlaista maahanmuuttoa ja turvapaikanhakijoita vastustavaa geopoliittista toimijuutta. Arjen geopoliittisuus näkökulmana mahdollistaa näiden uudenlaisten ja yllättävienkin uusien toimijuuksien merkityksen huomioimisen ja tarkastelun osana laajempaa yhteiskunnallista ja geopoliittista keskustelua.

Johtopäätökset

Rajat ja rajakaupungit ovat turvallistamisen tutkimuksen näkökulmasta mielenkiintoisia kohteita, sillä niissä valtion suvereniteetti ja päätöksentekovalta (vertaa Doty 2007) saa merkityksensä samanaikaisesti suhteessa paikalliseen ja kansainväliseen usein kompleksisilla tavoilla. Tässä tutkimuksessa rajan turvallistamista on lähestytty paikallisen tason toimijoiden poikkeustilan arjen geopolitiikan näkökulmasta. Avoimuudesta ja pitkään jatkuneesta rajat ylittävästä yhteistyöstä huolimatta Suomen ja Ruotsin rajan geopoliittisuus on läsnä paikallisella tasolla ja turvapaikanhakijoiden saapuminen Haaparannan ja Tornion kautta Suomeen vahvisti myös paikallisten kokemusta rajan merkittävydestä. Lisäksi, vaikka rajan asukkaiden toimintaympäristössä toiseus on jatkuvasti läsnä, turvapaikanhakijoiden edustama toiseus nähtiin selkeästi erilaisena, muukalaisuutena, verrattuna totuttuun ruotsalaisuuden muodostamaan toiseuteen. Haastattelujen toteutuksen aikana tilanne raja-alueella oli jo ”palautunut normaaliksi”, kuitenkin rajan poikkeustila näyttäytyi erillä tavalla kuviteltavana mahdollisena asiana kuin ennen turvapaikanhakijoiden saapumista.

Useat maahanmuuttoon liittyvät uhkakuvat ovat yhteisiä länsimaissa. Vuoden 2015 poikkeustilaa kuvaavien termien käytön merkitystä on selitetty maahantulon laajuudella, mutta myös Euroopan unionin jäsenvaltioiden kykenemättömyydellä tehdä rakentavaa yhteistyötä turvapaikanhakuun liittyvissä asioissa (Brown 2017). Maahanmuuttovastaisen diskurssin historialliset juuret voidaan kuitenkin löytää jo rotuopista ja kolonialismista. Rajoihin ja maahanmuuttoon liittyvät kysymykset ovatkin olleet Euroopan unionin politiikan kohteena sen perustamisesta lähtien. Euroopan unionin jäsenvaltioiden on esitetty pelkäävän niin sanotusti alueellisen mukavuusvyöhykkeen menetystä (van Houtum & Pijpers 2007, 292). Taloudelliset ja kulttuuriset uhkadiskurssit ovat löydettävissä myös suomalaisesta keskustelusta ja useat haastateltavat myös ottivat kantaa näihin ajatusmalleihin. Haastatteluiden kautta myös vahvistui käsitys, jonka mukaan medially ja sosiaalisella medially on suuri merkitys siinä, kuinka turvapaikanhakijoihin liitetyt pelkoa synnyttävät mielikuvat muodostuvat ja kiertävät. Median välittämät mielikuvat ovat olleet

merkittävässä roolissa kansallismielisen, sosiaalisia vastakkainasetteluja ruokkivan affektiivisen ilmapiirin muodostumisessa Suomessa (katso Puustinen ym. 2017).

Tornion tapaus vahvistaa huomioita siitä, kuinka turvallistaminen ja lisääntynyt valvonta voi aluksi tuottaa turvallisuuden tunnetta suurelle osalle kansalaisista (Staheli & Nagel 2008). Poikkeustilan arjen geopoliittisuuden tarkastelu tuo kuitenkin näkyväksi turvallistamisen puheen ja käytännön toiminnan tasolla esiintyviä ristiriitaisuuksia. Paikalliset toimijat ovat tietoisia laajemmista median välittämistä uhkakuvista, toisaalta heidän omat kokemuksensa kohtaamisista turvapaikanhakijoiden kanssa eivät olleet juurikaan synnyttäneet pelkotuntemuksia. Lisäksi on tärkeää huomioida, kuinka turvapaikanhakijoihin kohdistuva pelkopuhe on usein intersektionaalista eli turvattomuuden kokemukset määrittävät eri tavalla suhteessa eri sukupuolta, etnisyyttä ja uskontoryhmiä edustavia ihmisiä kohtaan. Yksittäisten ihmisten elämismaailmaa ei myöskään voida selittää ainoastaan pelkokokemusten kautta vaan huomiota on kiinnitettävä kokemuksissa ja kertomuksissa esiintyvien erilaisten tunteiden samanaikaisuuteen, ristiriitaisuuteen ja kontekstuaalisuuteen. Arjen geopoliittisten rajanvetojen välttäminen on kuitenkin haastava kysymys. Huolimatta siitä, että paikallisten toimijoiden kertomukset kuvastavat monimuotoisia tunnemaisemia, kuten syyllisyyttä omasta etuoikeutetusta asemasta sekä itsekkäitä puhetta muukalaisuuden läsnäolon ja kohtaamisen tuottamasta ahdistuksesta ja epävarmuudesta, muodostuu niissä joka tapauksessa samanaikaisesti kansallismielisiä rajoja (katso myös Leddy-Owen 2015).

Turvallistamisen teorian näkökulmasta on kuitenkin tärkeä huomioida, kuinka paikallisten toimijoiden haastattelussa yleisten uhkakuvien rinnalla korostuivat turvallisuutta tuottavat arjen toiminnot, luottamuksen rakentaminen ja yhteistyö. Turvallistamiseen yleensä liitettävä negatiiviset mielikuvat eivät nousseet haastattelukertomuksissa merkittävällä tavalla esille jokapäiväisten toimintojen motivaatiotekijöinä. Huoli- ja pelkokokemukset tulivat kuitenkin esille, kun haastateltavat kuvasivat tilannetta rajakaupungissa ennen valtion interventiota ja järjestelykeskuksen perustamista. Tämän tutkimusartikkelin keskeisin argumentti onkin, että paikallisten toimijoiden kertomuksia rajan turvallistamisesta ei voida palauttaa kriittisen turvallisuustutkimuksen uhkakuvakeskeiseen tulkintaan turvallistamisen vaikutuksista. Diskursiivista uhkan tuottamista painottavan turvallistamisen teorian soveltaminen jokapäiväiseen toimintaan ja merkityksenantoon on monella tapaa ongelmallista, sillä se sivuuttaa sekä kansalaisten että maassa laillisesti oleskelevien ulkomaalaisten elämismaailman, tunnekokemusten ja oikeudenmukaisuuskäsitysten mahdolliset ristiriitaisuudet. Tämän tutkimuksen haastattelukertomusten positiivisuus, yhteiskunnallisen luottamuksen ja oman toimijuuden korostuminen, oli jopa hieman yllättävää. Tämä voi osin selittyä haastattelututkimukseen yhdistetyllä niin sanotulla onnellisuus- (Roos 1987) tai korrektiusmuurilla, eli ihmiset pyrkivät antamaan mahdollisimman hyvän kuvan omasta toiminnastaan. Lisäksi haastateltavat voivat tietoisesti välttää sellaisia näkemyksiä ja termejä, jotka voitaisiin tulkita esimerkiksi suvaitsemattomuudeksi tai rasismiksi. Toisaalta juuri toimijuuden kokemus ja päivittäiset tietyn institutionaalisen ympäristön puitteissa tapahtuvat kohtaamiset turvapaikanhakijoiden kanssa voivat selittää haastateltavien näkemystä ja turvallisuuden tunteen pysyvyyttä.

Epäsäännöllisen maahantulon valvonta ja turvallisuusviranomaisten toiminta Tornion rajanylityspaikalla voidaan nähdä laajempaa kansallista julkista mielipidettä ja odotuksia vastaavana toimintana. Toisille ryhmille, erityisesti vähemmistöihin kuuluville, turvallistamiseen liittyvät toimet voivat kuitenkin synnyttää turvattomuuden ja kuulumattomuuden tunnetta, pelkoa ja ahdistusta (Staheli & Nagel 2008). Lisäksi poikkeustilan arjen geopolitiikan ja kontekstin huomioimisen tärkeyttä tutkimuksessa korostaa se, että rajan ja maahantulon turvallistamisen käytännöt poikkeavat eri maissa. Suomessa turvapaikkaprosessin ylipaikallisen toteuttamisen käytännöt ja vastuun jakautuminen kuvastaa sekä uudentaa valtion ja kansalaisyhteiskunnan suhdetta. Valtiovallan ja kansalaisjärjestöjen kiinteä yhteistyö on jälkikäteen nähty ehkä merkittävimmäksi tekijäksi siinä, että kaikki vuoden 2015 turvapaikanhakijat saatiin niin sanotusti vietyä turvapaikkaprosessin läpi. Turvallistamisen käytäntöjä ja vaikutuksia tulisikin tutkia lisää eri konteksteissa. Tornion rajanylityspaikan turvallistaminen myös osoittaa, kuinka rajakontrollin lisääminen ei ole ainoastaan kansallinen kysymys vaan laajempi naapurivaltioiden ja Euroopan unionin jäsenmaiden suhteita, solidaarisuutta ja tulevaisuutta suuntaava kysymys. Turvapaikanhakuun liittyvät kysymykset ovat vaikuttaneet hyvin monelle tavalla Euroopan ja suomalaisen yhteiskunnan perustavanlaatuisen oikeudenmukaisuutta ja eri toimijaryhmien suhteita koskevien kysymysten uudelleenkirjoittamiseen.

Kiitokset

Tutkimus on toteutettu osana Suomen Akatemian Strategisen tutkimusneuvoston rahoittamaa hanketta “Globaalin turvallisuuden monikerroksiset rajat” (#303480, #303527)

Lähteet

- Ackleson, J. (2005) Constructing security on the U.S.-Mexico border. *Political Geography* 24(2) 165–184. DOI.org/10.1016/j.polgeo.2004.09.017
- Agnew, J. (2013) The origins of critical geopolitics. In Dodds, K., Kuus, M. & Sharp, J. (eds.) *The Routledge Research Companion to Critical Geopolitics*, 19–32. Routledge, London.
- Ahmed, S. (2004) Collective Feelings. Or, the Impressions Left by Others. *Theory, Culture and Society* 21(2) 25–42.
- Ahonen, S. & Rantala, J. (2001) Nordic Lights: Education for Nation and Civil Society in the Nordic Countries, 1850–2000. *Studia Fennica Historica* 1. SKS, Helsinki.
- van Baar, H. (2017) Evictability and the Biopolitical Bordering of Europe. *Antipode* 49(1) 212–230. DOI: 10.1111/anti.12260
- Balibar, É. (2009) Esipuhe: Oikeus alueeseen. In Rigo, E. (eds.) *Rajojen Eurooppa*, 19–37. Like, Helsinki.
- Balzacq, T. (2005) The three faces of securitization: Political agency, audience and context. *European Journal of International Relations* 11 (2) 171–201. doi.org/10.1177/1354066105052960
- Balzacq, T., Guzzini, S., Williams, M., Wæver, O. & Patomäki, H. (2015) What kind of theory – if any – is securitization? *International Relations* 29(1) 96–136. DOI: 10.1177/0047117814526606
- Barnett, C. (2015) On the milieu of security. Situating the emergence of new spaces of public action. *Dialogues in Human Geography* 5 (3) 257–270. doi.org/10.1177/2043820615607758
- Bigo, D. (2001) The Möbius Ribbon of Internal and External Security(ies). In Mathias, A. (eds.) *Identities, Borders, Orders: Rethinking International Relations Theory*. University of Minnesota Press, Minneapolis.
- Brown, W. (2017) Border barriers as sovereign swords: rethinking Walled States in light of the EU migrant and fiscal crises. *Political Geography* 59 1–10.
- Buzan, B., Wæver, O. & De Wilde, J. (1998) *Security: A New Framework for Analysis*. Lynne Rienner, Boulder.
- Campbell, D. (1992) *Writing Security: United States Foreign Policy and the Politics of Identity*. Minnesota Press, Minneapolis.
- Coleman, M. (2009) What Counts as the Politics and Practice of Security, and Where? Devolution and Immigrant Insecurity after 9/11. *Annals of the Association of American Geographers* 99(5) 904–913. DOI.org/10.1080/00045600903245888
- Dittmer, J. & Gray, N. (2010) Popular Geopolitics 2.0: Towards New Methodologies of the Everyday. *Geography Compass* 4(11) 1664–1677. DOI: 10.1111/j.1749-8198.2010.00399.x
- Dodds, K., Kuus, K. & Joanne, S. (2013) Introduction: Geopolitics and its critics. In Dodds, K., Kuus, M. & Sharp, J. (eds.) *The Routledge Research Companion to Critical Geopolitics*, 1–18. Routledge, London.
- Doty, R. (2007) States of Exception on the Mexico–U.S. Border: Security, “Decisions,” and Civilian Border Patrols. *International Political Sociology* 1 (2) 113–137. DOI: 10.1111/j.1749-5687.2007.00008.x
- Elwood, S. & Martin, G. (2000) “Placing” interviews: location and scales of power in qualitative research. *Professional Geographer* 52 649–657. DOI: 10.1111/0033-0124.00253
- Eurostat (2016). Asylum statistics. Saatavissa >http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_statistics<
- Floyd, R. (2016) Extraordinary or ordinary emergency measures: what, and who, defines the ‘success’ of securitization? *Cambridge Review of International Affairs* 29 (2) 677–694. DOI/ref/10.1080/09557571.2015.1077651?scroll=top
- Hannah, M. (2015) On shifting preoccupations with ‘security’. *Dialogues in Human Geography* 5(3) 280–283. DOI: 10.1177/2043820615607763
- van Houtum, H. & Pijpers, R. (2007) The European Union as a Gated Community: The Two-faced Border and Immigration Regime of the EU. *Antipode* 39(2) 291–309. DOI: 10.1111/j.1467-8330.2007.00522.x
- Hynek, N. & Chandler, D. (2013) No emancipatory alternative, no critical security studies. *Critical Studies on Security* 1(1) 46–63. DOI.org/10.1080/21624887.2013.790202
- Hyndman, J. (2004) Mind the gap: bridging feminist and political geography through geopolitics. *Political Geography* 23(3) 307–322. DOI.org/10.1016/j.polgeo.2003.12.014
- Huysmans, J. (2000) The European Union and the Securitization of Migration. *Journal of Common Market Studies* 38(5) 751–777. DOI: 10.1111/1468-5965.00263
- Kinnvall, C. (2004) Globalization and Religious Nationalism: Self, Identity, and the Search for Ontological Security. *Political Psychology* 25(5) 741–767. DOI: 10.1111/j.1467-9221.2004.00396.x
- Koskela, H. (2009) *Pelkkokierre. Pelon politiikka, turvamarkeinät ja kamppailu kaupunkitilasta*. Gaudeamus, Helsinki.
- Leddy-Owen, C. (2015) Building and blurring the intimate boundaries of nation, race and geopolitics in a suburb neighboring a UK immigration removal centre. *Environment and Planning D: Society and Space* 22(2) 227–244
- MacDonald, M. (2008) Securitization and the Construction of Security. *European International Relations* 14(4) 563–587.
- Massaro, V. & Williams, J. (2013) Feminist Geopolitics. *Geography Compass* 7(8) 567–577. DOI: 10.1111/gec3.12054
- Moisio, S. (2003) Geopolitiikan viisi olemusta. In Vilho, Harle & Sami, Moisio (eds.). *Muuttuva geopolitiikka*, 17–35. Gaudeamus, Helsinki.
- Mountz, A. & Hiemstra, N. (2014) Chaos and Crisis: Dissecting the Spatiotemporal Logics of Contemporary Migrations and

- State Practices. *Annals of the Association of American Geographers* 104(2) 382–390. DOI.org/10.1080/00045608.2013.857547
- Müller, M. (2013) Text, discourse, affect and thing. In Dodds, K., Kuus, M. & Sharp, J. (eds.). *The Routledge Research Companion to Critical Geopolitics*, 49–68. Routledge, London.
- Pain, R., Panelli, R., Kindon, S. & Littled, J. (2010) Moments in everyday/distant geopolitics: Young people's fears and hopes. *Geoforum* 41(6) 972–982. DOI.org/10.1016/j.geoforum.2010.08.001
- Prokkola, E.-K. (2013) Technologies of Border Management: Performances and Calculation of Finnish/Schengen Border Security. *Geopolitics* 13(1) 77–94. DOI.org/10.1080/14650045.2012.685791
- Prokkola, E.-K. (2014) Using Narrativity as Methodological Tool. *ACME* 13 (3) 442–449.
- Puustinen, A., Raisio, H., Kokki, E. & Luhta, J. (2017) *Kansalaismielipide: Turvapaikanhakijat ja turvapaikkapolitiikka*. Sisäministeriön julkaisu 9/2017.:>http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79477/09_2017_Kansalaismielipide%20Turvapaikanhakijat%20ja%20turvapaikkapolitiikka.pdf<
- Roos, JP. (1987). *Suomalainen elämä*. SKS, Helsinki.
- Sipilä, J. (2015) Pääministeri Juha Sipilä strategisen hallitusohjelman tiedonantokeskustelussa eduskunnassa 2.6.2015. Valtioneuvosto >https://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/paaministeri-juha-sipila-strategisen-hallitusohjelman-tiedonantokeskustelussa-eduskunnassa-2-6-2015?_101_INSTANCE_3wyslLo1Z0ni_groupId=10616<
- Skey, M. (2010) 'A sense of where you belong in the world': national belonging, ontological security and the status of the ethnic majority in England. *Nations and Nationalism* 16(4) 715–733. DOI: 10.1111/j.1469-8129.2009.00428.x
- Stachel, L. & Nagel, N. (2008) Rethinking Security: Perspectives from Arab–American and British Arab Activists. *Antipode* 40 (5) 780–801. DOI: 10.1111/j.1467-8330.2008.00637.x
- Stephens, A. (2015) The affective atmospheres of nationalism. *Cultural Geographies* 23(2) 181–198. doi.org/10.1177/1474474015569994
- Stritzel, H. (2007) Towards a Theory of Securitization: Copenhagen and Beyond. *European Journal of International Relations* 13(3) 357–383. doi.org/10.1177/1354066107080128
- Valtioneuvosto (2015). Hallituksen maahanmuuttopoliittiset toimenpiteet 11.9.2015. Saatavissa:><http://valtioneuvosto.fi/documents/10616/334517/Hallituksen+maahanmuuttopoliittiset+toimenpiteet/186046e8-46c7-450c-98cf-45b2e2d19c2c><
- Vaughan-Williams, N. (2008) Borderwork beyond Inside/Outside? Frontex, the Citizen–Detective and the War on Terror. *Space & Polity* 12 (1) 63–79.
- Waewer, O. (1996) European security identities. *Journal of Common Market Studies* 34(1) 103–132. doi.org/10.1111/j.1468-5965.1996.tb00562.x
- Williams, J. & Boyce, G. (2013) Fear, Loathing and the Everyday Geopolitics of Encounter in the Arizona Borderlands. *Geopolitics* 18(4) 895–916. DOI.org/10.1080/14650045.2013.780035